

Vinciane Het fleurde bijna alle gerechten op en het is goed voor de vrouw: het temperd de hartstocht, het legt de zinnelijkheid aan banden.

Philippe (met stijgende verontwaardiging) Moeder, hoorde ik je zeggen: 'Goed voor de vrouw'?

Vinciane Ach, zo bedoelde ik het niet, kind. De man is de geest en het verstand. De vrouw het vlees en de zinnelijkheid.

Philippe Moeder, hoe kun je je eigen sexe zo door het slijk halen?

Vinciane Als toegewijde echtgenote en moeder moet ik je zeggen dat deugdzaamheid de vrouw van nature niet gegeven is, wel een groot aantal ondeugden. Praatziek, afgunstig, ijdel, wispelturig, oneerlijk, wellustig. Gemakkelijk toegankelijk voor de verleidingen van de duivel.

Philippe (voor zich uit) ... Genot..., roes..., het tastbare...

Vinciane Kuisheid, vroomheid en dienstbaarheid!

Philippe Moeder, ik ben een ademend wezen van vlees en bloed, met borsten en... en ... met lippen, o zoveel lippen, die zich openen, sluiten, openen, sluiten, op een ritme zoals bij muziek, of zoals bij bloemen. Lippen die kunnen trillen, maar vooral lippen die willen spreken en gehoord willen worden. (Ze grijpt een bloempot) Daarom! Weg met de kamerplanten! (Ze kwakt de pot tegen de grond) Op het feest van de heilige Agatha moeten de vrouwen het slavenjuk afwerpen! Weg met alles wat oud en versleten is! Ik wil vechten voor onze zelfstandigheid! (Ze loopt weg; Vinciane volgt haar zuchtend)

Scène 3

Ten huize van rechter Guérin. Op zaterdag 6 februari 1580. De rechter zit te lezen. Hij kijkt niet op, wanneer Claude Laroche door z'n vrouw Vinciane binnengelaten wordt. Laroche kucht.

Guérin (zonder van z'n boek op te kijken) Meneer Laroche, ik had een hoge dunk van jou.

Laroche Het is nooit goed een dunk van iemand te hebben, heer rechter.

Guérin (het boek terzijde leggend) Laroche, uit goed ingelichte bron heb ik vernomen dat jij een van de belhamels was in die dansende meute die Blasius vierde.

Laroche (beteuterd) Dansende meute...? Bla... Blasius? Och, dat koelt wel zonder blazen, meneer Guérin.

Guérin Geen geintjes, touwslager! Die lijkwades, de stampende herrie van de trommels, de hoorns, de bellen, de zwaarden, de bezems, de harken en die dorsvlegels. Het dansen van de branles. De lakenwevers zijn het doodskleed van onze stad aan het weven.

Laroche Folklore, rechter, dat is alles folklore. Dat weet u beter dan wie ook.

Guérin Jullie schreeuwden dat je ons zou doden en opeten. Ook folklore, neem ik aan?

Laroche Kom nou, meneer Guérin, gebruik je gezond verstand. Ouwe neukzakken zoals jullie zouden langer op het vuur moeten dan stierevlees, vooraleer er zich één tand aan jullie waagt. Dat meende natuurlijk niemand, van dat doden en opeten.

Guérin Let op je woorden, man! Voor mij is het zonneklaar. Die Paumier en z'n mannen sturen aan op een gewapend conflict met de gevestigde orde.

Laroche Je ziet spoken, rechter. Ze willen eenvoudig dat de bezittingen van de volwassenen herverdeeld worden onder de jongeren en die van de rijken onder de armen. Op en top carnavalesk!

Guérin En die dansende beer!?

Laroche Traditie! Met z'n dansen wil Paumier de stad van z'n kwalen genzen.

Guérin En dat schaap?

Laroche Een zondebok, heer rechter! Meer niet. De kwade geesten worden uit de stad verjaagd.

Guérin (plots woedend) Je verschoont je spitsbroeders, Laroche! Je tracht me een rad voor de ogen te draaien. (De rechter duwt Laroche plots een papier onder de neus) Meneer Laroche, met dit schrijven deel ik u mee dat u uit de stad Romans verbannen wordt. (Laroche slaat achterover van schrik en schreeuwt het uit)

Laroche (stamelend) Toch niet omwille van Blasius?

Guérin (donderend) Het rapalje wil zich ook ver-

grijpen aan onze vrouwen en daartoe heb jij, Claude Laroche, vulgaire kutkammer, de eerste stoot gegeven.

Laroche Ik vervul m'n plicht in de echtelijke arena, heer rechter. Ik schiet huismussen, zoals de meeste Romeinen.

Guérin Laroche, jij bent een aanstootgevende, gewetenloze, zelfzuchtige, aanmatigende, wispelturige, misselijk makende knakker, die Gods gebod met voeten treedt. Jij bent zo geil als een bos uien, voluptueuze venusboef! Mengarde Coste, de dochter van de tweede consul, heeft me onder vier ogen bekend dat jij en niemand anders de vader bent van haar kind.

Laroche Bij m'n zielelement, ik ben verloren!

Guérin De smart en de verontwaardiging van Antoine Coste kennen geen grenzen. Eerst wou hij je kop, daarna sprak hij van castratie. Tenslotte heeft hij ingestemd met de door mij bepleite verbanning.

Laroche Nog eerder de dood! Wat moet er met m'n vrouw en kinderen gebeuren?

Guérin Neem ze mee!

Laroche Wat met m'n winstgevende touwslagerij?

Heer rechter, ik wil alles voor u doen, als u dat proces-verbaal (aarzelt)

Guérin Laroche, je tracht een magistraat in functie om te kopen.

Laroche (volledig in de war) Nee, heer rechter? Hoe komt u erbij? (wenend) Och, m'n vrouw en m'n arme kinderen.

Guérin Dat had je eerder moeten weten... (pauze) Ik zie nog één mogelijkheid. Als je ons wilt. Kom vlug met me mee naar het huis van consul Coste. (beiden af)

Scène 4

Op het Jacquemartplein. Maandag acht februari, 's voormiddags. Het koninkrijk van de haan vindt plaats. Koot verschijnt het eerst met in z'n armen een haan.

Koot (roepend) De haan van Claude Laroche De jonge kip van — bij God — seigneur Coste en de haan goed voor de wedloop en die ik verkoop voor een prikje —

(Claude Laroche en z'n vrouw Guillemette verschijnen; ook Antoine Coste en z'n vrouw Jacotte, Pierre Laigle, Vinciane Guérin en haar dochter Philippe, de klerk Alexandre Jourdain, de officiant René Vincote en andere rijke burgers en burgeressen van de Jacquemartwijk)

(Koot schreeuwt nu) Laten we met z'n allen het koninkrijk van de haan vieren. Burgers en burgeressen van Romans, kom en vier de reynage van de haan!!!

(Nog meer mensen komen erbij)

(Koot regelt alles; de vrouwen zullen zich beperken tot aanmoedigen)

God zegt het ons

alsmede de eerste consul

laten we deze haan doden

zonder daarom vervloekt te wezen!

(Koot geeft weer het startsein voor de wedloop. Er wordt op de haan gejaagd. Laigle kan het dier grijpen)

Daar ben je goed en wel gevangen

meneer de haan

met je zijden pluimen

door de hand van deze dames

zul je moeten sterven.

Gedaan, meneer de haan

met de kippetjes te bespringen,

gedaan om 's morgens vroeg

de rozekleurige dageraad te begroeten

(De dames doden de haan symbolisch. Laigle krijgt de hanekop opgezet)

Laigle Ik ben het die de haan moet wezen

opdat het spreekwoord waar zegge

dat iedere haan, als enig dier

dat niet triest is na de paring,

op z'n methoop kraait —

(Alle aanwezigen dansen in triomf om 'm heen)

De koning van de haan nodigt iedereen uit op het gargantueske souper!

(Hij slaat driemaal met z'n vleugels en kraait triomfantelijk)

Koot De haan die zo vals kraait

zit met keelpijn

Hij heeft andermans

tarwe en meel gepikt.

Laroche Wie wordt de eregast op het souper van de haan?

Laigle De beer werd uitgenodigd. Jean Serve Paumier in hoogsteigen persoon.

(Paumier verschijnt ten tonele, gehuld in z'n berehuid. Vliegenvlug gaat hij op Philippe Guérin af en kust haar vlug. Vinciane schrikt zichtbaar. Daarna gaat Paumier op Laigle af)

(Laigle geeft Paumier de hand) Ik ben der minnaars koning zonder een greintje spek.

Paumier Een goeie haan is niet vet.

Laigle (opgewonden) Bewonder m'n erectiele kam!

Paumier Pas op, kleine kankerachtige bloeddorlopen haan, jij wandelende fallus, de haan is de enige vogel ter wereld die z'n kloten kwijtspeelt om kapoen te worden. Een gezond en lekker brokje in de zomer.

Laigle (niet uit het lood geslagen) Mijn haan kraait altijd kostbaar!

Paumier (plots uitbundig) Laten we dan allen de haan uithangen! (Hij neemt plaats naast Laigle en bemerkt plots Laroche) Hé, Claudy, bij de moer van de duivel, wat zit jij hier te kanen en te pijpen bij de vetten?

Laroche Jean Serve, ik woon in de Jacquemart en ik feest er.

Paumier Je verloochent toch onze idealen niet?!

Laroche Als de oproerkrakers, de boeren, doorgaan met moorden en branden op het platteland, zullen er zoveel gehangenen zijn, dat de straten ervan zullen stinken.

Paumier Spreek niet over de galg, touwslager! Dit is een feestmaal, geen galgemaal!

Laroche Geloof me voor één keer, Jean Serve! Dat geweld kan niets goeds voortbrengen. De adel heeft gelijk als ze de boeren bandieten noemen. Ik geloof dat we meer naar de goede mensen van Romans moeten luisteren.

Paumier Vuige kazakkeerder!!! O, Laroche, hoe kun je onze beweging zo de rug toekeren!?

Laroche Van jou wil ik dat niet horen zeggen, Paumier!

(Laroche vliegt Paumier in het haar; ze vechten; de anderen komen tussenbeide; scheldend worden de twee mannen weggeleid; allen af)

Scène 5

Ten huize van rechter Guérin. Maandag acht februari, 's namiddags. De rechter zit na te denken? Vinciane spint. Hun dochter Philippe betreedt de huiskamer. Het is duidelijk dat ze op het matje geroepen wordt.

Guérin (streng) Jonge dame, je schijnt te vergeten wiens dochter je bent. (Philippe wil antwoorden maar met een gebaar legt hij haar het zwijgen op) De plaats van de dochter van een rechter is niet op straat, tussen het gespuis en het uitvaagsel van de stad...

Philippe Ach, vader, ik...

Guérin (valt haar in de rede) Wordt het niet eens tijd dat je aan huwelijk en gezin gaat denken. Je weet reeds lang wie ik voor jou gekozen heb. Een edelman van een altoos geslacht, zeer welgesteld. Jeugdige, goed opgevoed, en gestoffeerd zoals dat heet, met ridderlijke gaven. En knapper dan een vrouw er een kan dromen.

Philippe (neutraal) Jong getrouwd, vader, is dikwijls vroeg berouwd!

Guérin (alsof hij niets gehoord heeft) Ik stel voor dat we je verloving met Ferdinand de Manissieu op het bal van vette maandag bekend maken. Dan kunnen jullie na de vasten trouwen.

Philippe Vader, ik hou niet van die aristocratische windbuil. Met hem zal ik nooit het bed delen. (Ze gaat op haar vader af en wil 'm aanraken)

Guérin Raak me niet aan! ik laat me door jou niet vertederen. Bij dag en nacht en vroeg en laat en thuis en overal was het m'n eeuwige zorg, een echtgenoot te vinden; en nu ik voor jou een edelman gekozen heb, gedraag je je als een jenggeleend nest, 'n preutse nuf. NU is het geluk voor 't grijpen hebt... 'Ik wil niet trouwen, kan niet van 'm houden! Ben nog te jong, vergeeft me alsjeblieft!'

Philippe Vader, ik wil mezelf laten kiezen door een man. Ik heb...

Guérin Zwijg, hou je mond! Ik wil geen woord meer horen. M'n vingers jeuken...